

David Le Breton

Hayatı YürümeK

Sakin Bir Mutluluk Sanatı

Türkçesi: Gizem Şakar

Yürümeye Koyulmak

Gençleşmek ya da yaşlanmayı önlemek, formda kalmak ya da kahramanlık göstermek için yürümüyorum. Rüya görür gibi, hayal eder gibi, varılmaktan ileri gelen bir tür hareketlilik ve hafiflik ihtiyacıyla düşünür gibi yürüyorum.

Georges Picard, *Le Vagabond Approximatif*

Kimi zaman, Odysseus gibi, İthaka'ya varmadan önce tüm dünyayı dolaşmak ve binlerce çılgınlığın içinde yolunu yitirmek gerekir. Çıkış, insanın hemen yanı başındaki bir tepenin yamacında ya da evinin iki adım uzağındaki bir nehrin kıyısında olsa bile, bunun bilincine varmak için bazen dünyanın sonuna kadar gidilip dönülmelidir. Her daim gidilecek sayısız yer vardır çünkü aramaya asla son vermeyiz. Her yolculuk, var olmanın bir tür apansız kabulleniş ve kendinden geçişle gerçekleşeceği bir yer arayışının parçasıdır. Herkes dünyada yeniden doğacağı yeri arar. Bir tür içsel manyetizma, korkusuzca yakalanacak bir şansa duyulan arzu rehberlik eder bize. Fazla uzağa gitmeye gerek yoktur. Thoreau şöyle der: "Bazen, sanki esen rüzgâr beni oraya çekiyormuşçasına, şöyle bir otuz metre katetmek isterim; hayatım, derim kendi kendime, orada bana gelecek; bir avcı gibi, onu bulmak için yürürüm. Kızılıklarla kaplı tepenin çıplak yamacı ardımda kaldığında, işte o zaman düşüncelerim tam manasıyla çiçek açacak. Esen rüzgârlarda ya da zihnimde kendini gösteren tüm o hoş şeylerde gizli bir tesir, topraktan yayılan bir buğu, bir erdem mi var?" (1981, 66.) Tam da bazı yerlerde, bizi bekledikleri

ve bize musallat olmaktan asla vazgeçemedikleri hissine kapılırız. Bu bir keşif değil, bir geri dönüştür. Zaman akıp gider, tüm kişisel tarih o âna doğru yönelir. Işık, artık gündelik hayatı kaplayan o ışık değildir, eşiğinden geri dönmek üzere olduğumuz başka bir dünya kendini belli eder. Gerçekliğin; dinginlik ve güzelliğin damgasını vurduğu başka bir boyutu önümüze serilir. Burada zaman zaman hüküm süren sessizlik, yürüyeni saran, onu akıntısına katıp götüren, duyularını keskinleştiren ve dünyanın hareketleriyle birlikte kusursuz bir rezonans hissini serbest bırakan, havadan meydana gelmiş bir nehirdir. Belki de bazı yerlerin bir bilinci vardır ve yoldan geçenlere, kendi yörelerini adımladıklarını görmekten duydukları memnuniyeti anlatmaya çalışırlar. Yorulmak nedir bilmeden o yerleri aramaya koyuluruz. Kuşkusuz bazen tanrıları kollamak, geçişimiz sırasında ııldamalarına yardım etmek gerekir. Manzaranın mükemmelliğine erişebilmek için, bizim varlığımızı beklediği, bu huzur ve birlik hissiyatından başka karşılık beklemeyen bir armağan gibi sadece bizim için orada olduğu duygusuyla, tam o anda orada olmak gerekir.

İnsan ne yürümekten ne de kalemimi sayfanın üzerinde gezdirmekten usanıyor, yürümek üzerine üçüncü bir kitap yazacağım hiç aklıma gelmezdi. *Yürümeye Övgü* (2003) ve *Marcher. Éloge des chemins et de la lenteur*'ün [Yürümek, yollara ve yavaşlığa övgü] (2012) ardından bir tane daha. Zamanın bu kadar hızlı geçtiğine inanamasam da yürüme tutkum yıllar içerisinde artmaya devam etti. Ayrıca yürümek son yirmi yılda tüm dünyada, toplumlarımızın en derinlerine kök salmış değerlerine uymayan bir başarı kazandı. Bu çağdaş tutku, aynı yürüyüşü için birden fazla anlamı bir araya getiriyor: dünyayı beden aracılığıyla yeniden keşfetme, fazlasıyla rutin hale gelmiş bir yaşamdan kopma, saatleri keşiflerle doldurma isteği; gündelik endişeleri askıya alma; yenilenme, macera, yeni karşılaşmalar yaşama arzusu... Gündelik hayat, genellikle, kişinin kendisine zaman bırakmayan bir yığın aciliyetten oluşur. Ajandalar genellikle doludur. Ancak

diğer nedenler yürümeysi; herkesi egemenliğinin bir parçasından ve kendi olma zevkinden mahrum bırakan çağdaş dünyanın eğilimlerine karşı başvurulacak bir merci, hatta bir direniş haline getirir. (Le Breton, 2012.)

Eskiden insanlar bisiklet, mobilet ya da araba alacak maddi imkânları olmadığından bir yere varmak için mecburen yürürlerdi. Yaya gitmek bir ayrıcalık değil, zorunluluktu. Yolun pek önemi yoktu, tek önemli olan varılacak yerdi. Bugün dahi, dünyadaki birçok insan için yer değiştirmek pek az seçeneği olan yoksulların ya da göçmenlerin işidir. Yürüyüş, bizim toplumlarımızda, 1980'lerden başlayarak, dünya çapında giderek daha çok sevilen bir boş zaman etkinliği haline geldi. Santiago de Compostela veya İtalya'daki Via Francigena gibi uzun mesafeli yürüyüş parkurlarında, dünyanın her yerinden, her yaştan ve her toplumsal katmandan kadın ve erkekle karşılaşırız. Günümüzde, seyahat etmek, bir ülkeyi keşfetmek, bir ayağımızı diğerinin önüne atmaktan başka bir kaygımız olmadan saatlerin tadını çıkarmak, bir sürprizler ve boyun eğişler ağını deneyimlemek için yürüyoruz. XX. yüzyılın büyük İngiliz yürüyüşçülerinden, aynı zamanda Virginia Woolf'un babası olan Leslie Stephen'in yazmış olduğu gibi, "Gerçek yürüyüşçü için arayış kendi içinde bir keyif teşkil eder; doğrusu, bu kişi kendini, arayışının gerektirdiği fiziksel beceri konusunda kendinden duyacağı belirli bir hoşnutluktan üstün görece kadar ukala değildir." (2017, 31.)

Günümüzde insanlık oturmuş, sıkıntıdan patlıyor (Le Breton, 2018). Cep telefonlarının, bilgisayarların veya televizyon ekranlarının karşısındaki, direksiyon başında veya ofisteki fiziksel hareketsizlik halk sağlığı için büyük bir endişe kaynağı. 1950'lerde Fransa'da günde ortalama yedi kilometre yürünürdü. Bugünse, ancak üç yüz metre. Çağdaşlarımızın çoğu, dairelerinin içinde işlerini halletmek veya arabalarına gitmek dışında pek az kullandıkları bir beden taşıyor. Beden edilgen kılındı, kişinin yürüyen merdivenlerden, yürüyen yollardan arabalara, scooterlara ya da

elektrikli bisikletlere uzanan, fiziksel aktivitelerin yerine geçen sayısız teknolojik sürecin kullanımı sayesinde asgaride hareket ettirdiği, bir faaliyetten diğerine yanında taşıdığı bir nesne haline getirildi. Biz bedenimizi taşıyoruz ama o artık bizi taşıyor. Fiziksel efor, çağdaşlarımızın büyük çoğunluğu için hobiden fazlası değil ve ne çelişkilidir ki, genellikle coğrafi hareketsizlik ve bir spor salonunun steril ortamında, sanal evrendeki bir manzara simülakrına kapılıp gitmiş, bakışlar televizyona veya cep telefonuna kilitlenmiş bir halde, kulaklarda kulaklıklarla koşu bandında yürüyerek veya koşarak icra ediliyor. Bu şartlar altında, kişinin kendi içine dönmesi söz konusu bile değil ve bu durum giderek daha ürkütücü bir hal alıyor. Fiziksel eforun kendisi bir sağlıklı ve biçimli olma gerekliliği olarak araçsallaştırılıyor, içi boşaltılmış bir kavram haline geliyor, artık fiziksel efor denilince söz konusu olan odun kesmek, bahçeyi kazmak, ağaçların altında meyve toplamak, hatta yürüyerek alışverişe gitmek değil. Fiziksel efor, kimi sürprizlere vesile olması muhtemel bir dış ortamda değil, açık havadan yalıtılmış bu salonlarda, sterilize edilmiş bir teknolojik dünyada ve kontrollü bir zaman çizelgesinde gerçekleştirilmiş oluyor.

Yürüme tutkusu, bu bağlamda, hareketsizliğe ve tekniklere tabi olmaya karşı duran bu eğilimin taban tabana zıddıdır. Bedenin, duyuların, duygusallığın kutlanması; kişiyi, dünyadaki aktif mevcudiyetini harekete geçirir, kişinin kendisiyle ve var olma hissiyle tekrar temas etmesini sağlar. D. Peacock, yürüyüşlerinde, genellikle dördüncü veya beşinci günden sonra, "Kafein, alkol, şeker, yağ, tuza karşı tüm iştahımı kaybederim; onun yerine en temel fizyolojik ihtiyaçlarımı aşırı bir tutumlulukla karşılamaya başlarım," diyor (2008, 81). Elbette, düzenli yürüyüş sağlığa faydalıdır, fakat yalnızca bu nedenle insanın kendini buna zorlaması, bir tür püritenliktir, can sıkıntısına yol açması muhtemel bir görevi yerine getirmektir.